

ЗНАЧІННЯ ДВАНАЦЯТОГО З'ЇЗДУ ТУРФДІМ ДЛЯ НАС

(Передз'ядова дискусійна стаття.)

(Докінчення.)

Внутрішнє життя ТУРФДім.

Навпаки бажанням обмежити внутрішню культурницьку активність ТУРФДім, компартії вбачають, що це внутрішнє життя повинно бути поширене й розвинуте. Однак, воно повинно притримуватися класового характеру й не повинно бути відокремлене, але міцно зв'язане із широким боротьбою в Канаді. "Мистецтво для мистецтва" є капіталістична брехня. Цьому не повинно бути місця в наших рядах. Представлення, концерти, лекції — все повинно мати класовий характер. Такі речі не повинні бути замкнені самі в собі, але повинні бути засобами популярної освіти, яка має показати робітникам, головно тим, що є в ТУРФДім, потребу їхньої активної участі в боротьбі Канади.

Це питання є тісно зв'язане з питанням саль. Незаперечним є, що протягом довгих років розвинулося поняття про "чужиність", що розминалося з метою, який повинні ті саль слугувати. Розвинулося поняття про положення, як от в Торонто, про вживання саль для робітничих мітингів. Треба заявити дефінітивно, що саль, що їх збудували українські робітники, мусять бути вживані робітничою класовою взагалі в інтересі загального робітництва й українського робітництва. Це не значить, що саль можуть бути вживані на шкоду рухові без огляду на конкретне положення в місцевості. Це було б такою ж помилкою, як не вживання їх на щось інше, тільки на концерти й представлення й відмовлення на мітинги для загального робітничого руху.

Ці непорозуміння вже швидко переживаються, але ще не закінчилися. В Торонто недавно повторилися ці непорозуміння між українськими членами партії. З'їзд ТУРФДім повинен заявити за вживання українських робітничо-фермерських масових організацій. Це найважливіший час для українських трудящих мас з'ясувати, а цілої робітничої класи в Канаді взагалі.

Від тих конференцій, з'їзду й конференції в великій мірі залежатиме зріст, сила й успіх не тільки наших масових організацій, а взагалі робітничого руху в Канаді — як з боку матеріального, так і морального.

Уж українці в Канаді взагалі не створюють самі собою нічого особного, так само й наші робітничо-фермерські масові організації самі собою не створюють нічого вартюного в робітничому русі й класовій боротьбі в Канаді. Треба створювати повсюду слуху, з якого треба числитися, якщо треба вміти керувати, яку треба вміти справити на правильну дорозу, витинити й найкращу лінію, якщо можна б завести великі маси трудящих робітників і фермерів не в пропасть, а до ціли, тобто, до визволення трудящих мас з капіталістичного ярма — за диктатуру пролетаріату, за радянську владу. У цій статті я не маю на меті порушувати становити та правити, а тільки хвилювати ліній наших масових організацій. Про це писалося вже багато в нашій робітничо-фермерській пресі, в об'явках і т. ін. Я тільки хочу подати кілька завад й пропозицій що до самого розвитку й ведення праці в наших організаціях.

Беру перше: організаційний стан ТУРФДім треба полішити. Це говориться у передз'ядових тезах ЦК. Що організаційний стан ТУРФДім за незбалансаний — це правда, але його збалансують не тільки члени й зарплати, а його незабалансаний самі з'їзди. На з'їздах делегати ним ухваляють якісь методи для вербування нових членів, то треба добре простудіювати економічні обставини. У таку тяжку економічну кризу, де сотня тисяч робітників без праці, тисячі збіднялих фермерів не тільки без сента при дуці, але без потрібних харчів та одягу, ми класово ту збіднялу масу до нової організації заступом \$5.00.

Ми тримаємося давніх традицій, 5-10 років назад, коли майже кожний робітничий працівник та ще й літню платню брав, коли фермери брали добру ціну за свої продукти.

Секції, які, маючи свої спеціальні проблеми, в загальному мають ті самі завдання, що й ТУРФДім.

Робота в ТУРФДім повинна бути активізована. Робота комітетів і відповідальних функціонерів часто зводилася до кількох товаришів, і то головних до членів партії. Це неправильно. Відповідальна робота в ТУРФДім, не є монополією партійного членства. Треба не партійних робітників переконувати, що їх завданням є братися до роботи й ставати проводниками. Це є одно з головних завдань "звороту" й засоби поборювання бюрократизму, що може розвинути.

Боротьба в обороні робітників чужинського уродження.

Це швидко стає завданням КРОЛ, компартії й лівого руху взагалі. Денортянці-робітники чужинського уродження, як от в Садборі й Допа Іванова, стає регулярно політичною каденцією уряду, який дає не вірити, що комунізм є продуктом положення в Канаді, а не "імпортвані". Ми багато говоримо про встановлення Ради Оборони робітників чужинського уродження, але до цього часу нічого конкретного не зробили. Це є вина загального руху. Це треба негайно розглянути. Але для з'їзду ТУРФДім важливим є визнати, що розвиток руху є зв'язаний з побиленням роботи на ширшу скало й на нову форму масової активності. Важливим є, щоб відділи ТУРФДім збільшили свою роботу. В КРОЛ, в ДРС і в масових організаціях.

КІЛЬКА ПРОПОЗИЦІЙ ДО ДВАНАЦЯТОГО З'ЇЗДУ ТУРФДІМ

(Передз'ядова дискусійна стаття.)

За кілька днів починаються конференції з'їзду й конференції наших українських робітничо-фермерських масових організацій. Це найважливіший час для українських трудящих мас з'ясувати, а цілої робітничої класи в Канаді взагалі.

Від тих конференцій, з'їзду й конференції в великій мірі залежатиме зріст, сила й успіх не тільки наших масових організацій, а взагалі робітничого руху в Канаді — як з боку матеріального, так і морального.

Уж українці в Канаді взагалі не створюють самі собою нічого особного, так само й наші робітничо-фермерські масові організації самі собою не створюють нічого вартюного в робітничому русі й класовій боротьбі в Канаді. Треба створювати повсюду слуху, з якого треба числитися, якщо треба вміти керувати, яку треба вміти справити на правильну дорозу, витинити й найкращу лінію, якщо можна б завести великі маси трудящих робітників і фермерів не в пропасть, а до ціли, тобто, до визволення трудящих мас з капіталістичного ярма — за диктатуру пролетаріату, за радянську владу. У цій статті я не маю на меті порушувати становити та правити, а тільки хвилювати ліній наших масових організацій. Про це писалося вже багато в нашій робітничо-фермерській пресі, в об'явках і т. ін. Я тільки хочу подати кілька завад й пропозицій що до самого розвитку й ведення праці в наших організаціях.

Беру перше: організаційний стан ТУРФДім треба полішити. Це говориться у передз'ядових тезах ЦК. Що організаційний стан ТУРФДім за незбалансаний — це правда, але його збалансують не тільки члени й зарплати, а його незабалансаний самі з'їзди. На з'їздах делегати ним ухваляють якісь методи для вербування нових членів, то треба добре простудіювати економічні обставини. У таку тяжку економічну кризу, де сотня тисяч робітників без праці, тисячі збіднялих фермерів не тільки без сента при дуці, але без потрібних харчів та одягу, ми класово ту збіднялу масу до нової організації заступом \$5.00.

Ми тримаємося давніх традицій, 5-10 років назад, коли майже кожний робітничий працівник та ще й літню платню брав, коли фермери брали добру ціну за свої продукти.

Зараз революційний рух бореться за своє існування. Ми мусимо рекрутувати до цих організацій робітників канадського уродження; щоб боротьба в обороні робітників чужинського уродження, яка дотепер є рухом-імігрантів, була поширена на маси англо-саксонських і французьких робітників. Політика компартії є єдиною шляхом до оборони наших мовних організацій.

В заключенні — боротьба проти імперіалізму й за оборону СРСР залежить від успіху тої боротьби, що ми її будемо до опору атаків канадських капіталістів на робітників і фермерів. Говорити про оборону СРСР без організування робітників для економічної боротьби, без будування КРОЛ, ДРС, без перетворення праці ТУРФДім на загально масову працю українського робітництва — буде тільки революційною на словах, а не на ділі. Це є опортунізм; це є "праве крило" політики, про яку ми так багато говорили, але покищо так мало зрозуміли.

Глушим буде запаморочуватися від наших успіхів. Боротьба тільки починається. Ми зробили початок, але справжню працю, що заставила б кожного члена ТУРФДім зрозуміти завдання й їхні причини тільки почалися.

Велика боротьба лежить впереді. Робітничий рух підноситься. Надходяча зима ставитиме перед нами велику відповідальність. Нехай же історія зарекодує, що побіда канадського робітництва над своїми визискувачами сталася у великій мірі завдяки більшовицькому завзяттю і злочинності українського робітництва й бідного фермерства Канади.

Леслі Морис.

Найкращі сектори в Канаді, а людей приходить часом менше сотки. А там же самих членів і членкинь наших організацій буде поперх 1500. Членів на лекції було коло 15, а рента селянства. Значить 1 процент членів приходить на лекції, щоб хочось-будь навчитися, а рента 99 процент не прийшла, бо вони вже все знають. Після моєї думки, то не вистарить тільки реєструвати присутніх на лекціях, як це декуди практикувалося, але на кожних часівських зборах треба порухити цю справу й пояснити членам, яке значення мають такі лекції. На кожних зборах треба хоч одну-дві резолюції, в справі освіти, перепечатати, пояснити й заохотити членів до таких лекцій. Такі резолюції є у звітках з'їзду.

Не тільки те, що наші члени замало підготовлені до боротьби, а важливе й те, що замало вироблені, загартовані. От коли прийшлося зміщувати фронт і треба виходити на вулицю, стати лідером до фабрики й не тільки говорити про боротьбу, але бути в акції, робити щось, боротися, то показалося, що члени не підготовлені. У чотиригодинних засіданнях комітетів було сидіти по шість годин, а на вулицю не вийде на одну годину. Коли член ТУРФДім за 5-10 років не навчився хоч на стільки, щоб зрозуміти завдання КІК й став її членом, то він навчився дуже мало, або майже й нічого.

Робітничо-фермерська преса.

Бачучи привернутий матеріальний стан нашої робітничо-фермерської преси — "УРВ", "ФЖ", "Робітничі" й "БМ", що з причинила економічна криза, я прийшов до заключення, що або зменшити видання деяких газет, або щось закінчувати. Після намеру тез ЦК то зі своєю нашою пресою найбільше занедабаний журнал "БМ". Коли так не буде зроблено, а для молоді призначити 3-4 сторінки в "Робітничі".

Думаю, що нашу молоді тим не дуже скривдяться, бо вся українська молоді може добре читати по англійській й "БМ", можна замінити "Понг Боркером" "Понг Камрад" й т. ін. літературою. Тим самим зміниться англійська робітничо-фермерська література.

Коли ж відібрати друковане слово від старих чи дорослих робітників і фермерів, які крім українського не можуть нічого читати, то цим зробіть ім крику, а навіть деякі можуть кинути читати ворожу наші пресу. Коли "УРВ" й "ФЖ" не можна видавати так, як тепер, то "УРВ" зменшити на 4 сторінки 3 рази в тиждень, а "ФЖ" на 6 сторінки 3 рази в тиждень.

Жіноча Секція ТУРФДім.

З Жіночкєю справді чистий капіт. Коли Тимко Івас свого часу зачепив ЖС й почав "доказувати", що жінки мають менший мозок, що вони не здібні до такої умової праці, як чоловіки, що вони не здібні до нічого, то десять робітниць у своїх статтях доказували, що жінки можуть дорівняти чоловікам у культурно-освітній, мистецькій й науковій праці. І ми прийшлися погодитися з тим твердженням. А тут у "Робітничі" з 1 червня якийсь товариш домагався ліквідувати ЖС казучи, що в деяких відділах ЖС всяка праця так занепахла, що відділи майже не існують. Ця справа дізна жінки робітничі (включаючи і дівчат) відкинула до нічого не здібні? Ні. Це неправда. Ми переконані, що жінки-робітничі здібні працювати й фізично й духовно, чи умово. У старому краю дівчата сапали, жали, вилили снопи, копали баробабі, носили солому від машини і ін. багато скороче як хлопці. Десятки мільйонів дівчат і жінок працюють у індустріальних заведеннях, а скільки учителок, stenografek, докторок, постоєк, скільки у співи, музичні й драми, а скільки є їх у арміях, брали участь на барикадах, а кілька дівчат а навіть універсальні в компартії Китаю й беруть участь у боротьбі, дають своє життя на барикадах або на фронті війни за працюючих Китаю?

Тисячі доказів є, що жінки здібні й вони можуть зробити майже все те, що чоловіки. А в організаційній й культурно-освітній праці ТУРФДім наші товаришки дійшли до того, що приходиться ліквідувати ЖС. Тут думок мов нема. Товаришки справу за неабали злегко кажуть, не розуміючи того, що тим самим затискають петлю й ярмо капіталістичної класи на себе й своїх дітей. Ми відно шукаємо за літніми методами, а ті добрі методи, що ми намічали їх у минулому, не були виконані навіть на 25 процент. Десятки метод у минулому були дуже добрі, але вони не приносили користі, бо не були виконані. Не дай інструктора, — ми за нас не добає — кажуть жінки; дай інструктора, — ми самі можемо вести працю, ми не діти. На своїх конференціях і з'їздах товаришки домагалися більшої автономії, самодіяльності. На це кожний дуже радо погоджується.

Коли в людей є більше самодіяльності, ініціативи, тим вони стають більше відповідальні й виробляють. Та показалося на практиці, що багато відділів ЖС без нагляду товаришів пішло розгубилася, а то майже заперли.

Тому після моєї думки відділи ТУРФДім повинні більше падавати за працюю у відділах ЖС, тісніше кооперувати, призначувати на відповідальні й ініціативні товаришів у відповідальності.

Також товаришки повинні забути про те, що вони вже працюють в організації рік, два чи п'ять і тепер треба відпочивати. Відпочивати будучи тоді, коли накриють нас землеко. Це життя й боротьби не сміє бути мертвого відпочинку. Кляра Цеткін вже вже поперх 70 років, волос білий як молоко, а ще працює на організаційній й політичній полі. У товаришок це повинно енергії до праці, до танців, до прогулянок, а виконати щось для організації то ринуватися зі смертю.

Членкинь ЖС ще так мало навчилися про класову боротьбу, що навіть не вийдуть на вулицю задемонструвати свої домагання. Якщо бояться вийти на демонстрацію навіть тоді, коли вона дозволена, то коли вона буде готова до боротьби де треба буде боротися на життя й смерть. А коли встаються товаришки боротися за свої і своїх дітей інтереси, то

тепер питання перед нами чого не астається. Отже конференція ЖС 12 з'їзду ТУРФДім мусять подбати про те, щоб винести кращі способи будувати ЖС, а не ліквідувати, як це було згадано в "Робітничі" з 1 червня.

ЖС мусять стати лідером до фабрик й класової боротьби, об'єднатися й тісніше кооперувати з такими організаціями, як жіночий департамент ВКОЛ.

Можливо, що праця в ЖС ведеться так мляво тому, що до ЖС мало належить фабричних робітниць і взагалі тих, що живуть з найманою праці. Отже подбати, щоб їх було якнайбільше.

Є ще багато важливих справ, які здалися б порушити на сторінках нашої преси, але вірю, що це порушиться в пресі, те треба порушити на конференціях і з'їздах і не тільки порушити й вирішити, але старатися й виконати, бо це вимагає теперішній час.

А. Войтшин.

БІЛЬШЕ УВАГИ УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИЧИМ ДІТОЧИМ ШКОЛАМ

(Передз'ядова дискусійна стаття.)

Чи мало говорилось на попередніх всерейних з'їздах і провінціальних, чи мало було помічено на сторінках нашої преси про нову систему навчання по Українських Робітничих Діточих Школах, по відділах наших масових організацій. Вже відбувались короткі учительські курси, як також постанови з'їзду в справі Укр. Роб. Діточих Школ, щоб звернути більшу увагу на цю ділову, на нашу молоді.

Та на привертаний жалі все відбіло горюхом до стіни. З листів делегатів у Радянського Союзу долаємось зі сторінок нашої преси, як поступає молоді на Радянській Україні. А молоді наших шкіл при наших відділах в Едмонтоні і по відділах наших масових організацій стоїть дуже бідо. Помимо всяких постанов з'їзду, родичі, члени наших масових організацій, відносяться до справи дуже пасивно, мовляв, задалеко посилають дітей до школи, нема грошей платити за школу, учитель не здатний, а декотрі посилають свої діти до школи раз на тиждень, інші знов члени наших масових організацій посилають своїх дітей до Sunday School, не звертаючи найменшої уваги, що вони є члени наших організацій, що їм обов'язково придержуватися постанов з'їзду.

Шкілками закликали, проголошували родичам, званим посилають дітей до УРДШКОЛ та родичі дивилися на справу крізь пальці. В таких разі шкілками стають безрадні й безспівачі, а родичі, члени наших масових організацій, не старались шкілками зробити, щоб відібрали школу, то все стрічаються з перешкодами.

Шкілками обов'язково повинні співпрацювати з родичами та учителями, щоб піднести УРДШКОЛ до якнайбільшого числа дітвори, а головним дітям членів наших масових організацій в першу чергу. Коли родичі, члени наших масових організацій, не співробітничать з шкілками, то що скажуть ті українські робітники, що стоять без праці нашими організаціями? Чи можна принизувати вину дітвори? Зовсім ні! Вина спадає на нас родичів що не подбають про своїх дітей.

Треба дглянути у всю занедабану ділову праці в наших організаціях, щоб потім не було вже запізно, щоб потім не жалували самі на себе, коли вже буде за пізно, що не зміни скористати з нагоди та виховати свою молоді. Ми мусимо виховати нашу дітвору! Не ж наша зміна, де наша молоді. Ми мусимо виховати нашу дітвору про так важку справу як УРДШКОЛ по наших відділах.

Мій пропозиції до з'їзду ТУРФДім такі: уведення в життя одного плану навчання по всіх відділах наших масових організацій, де вже існують УРДШКОЛ; де ще не існують, заставити членів наших організацій на місцях організувати такі УРДШКОЛ й дати спромозу працювати нашим курсантам, що знаходяться без праці; винести на з'їзді строге рішення до тих членів, що не хочуть посылати дітей до УРДШКОЛ, а натомість посылати до "Sunday School", щоб вже раз придержуватися постанов з'їзду! Нехтуванням щоб не мало місця в наших організаціях, бо воно нанесло і наноситиме дуже багато шкоди робітничій справі.

При УРДШКОлах повинні бути "години" для перерви під час навчання ("play grounds"), де лише можна підчас перерви, дати підручник спортивним ігракам при Укр. Роб. Діточих Школах, на що доси мало зверталося уваги; в першу чергу повинні застановитися над цим родичі дітей, а головним членами наших організацій; під час розпочаття шкільного сезону літати статті в справі УРДШКОЛ по відділах ТУРФДім, РЗТ, про завдання й обов'язки родичів посылати своїх дітей до УРДШКОЛ; шкілками на місцях обов'язково повинні виробити відповідні плани та задалегід підготовитися до переведення ударної кампанії за збільшення учнів УРДШКОЛ та старатися о відповідні книжечки й підручники для початку року, і в потрібні дітвому бібліотеку.

Підчас відкриття в публичних школах УРДШКОЛ добре було б продовжувати, як лиш можливо, а це дає б спромозу для дітвори краще зацікавитися з українським навчанням граматичні, що підчас науки в публичних школах для дітвори є досить тяжким предметом. Таким чином дітвори краще вироблялася б в горючому українському мовно; бо деякі діти говорять дуже мляво, або зовсім не можуть говорити по українськи. На цій ділянці праці в наших масових організаціях не сміє бути застою. Справа мусять бути поставлена рухом на сесійних з'їздах. Едмонтон, Ата. Ол. Гафюк.

Сила й розмах страйку трамвайників у Варшаві зликали польську буржуазну та соціал-фашистську пресу. Газети з суїмом констатують, що "скерсовані комуністами трамвайники одержали на 100 відсотків і навіть 150 відсотків перемогу, бо примусили магістрат піти на поступки, яких у перший момент страйку не вимагали й які відповідали вже новим вимогам, висунутим у розпалі боротьби".

Рух забржував перекинутися на фабрики, залізничні майстерні й інші підприємства.

В останній день, коли страйк уже закінчився, до Варшави прибула делегація від лодзьких трамвайників, що заявили про свою готовність пред'явити до страйку на знак єдності. Піти на таке поширення боротьби капіталістичні кола не наважилися й цим пояснюється "поступливість магістрату".

Страйк трамвайників проведено в умовах самодіяльності широких мас, що виступали єдиним фронтом знизу, всупереч опору угодовських профспілок. Банкротство соціал-фашизму каже очевидне, що вся буржуазна преса виставляє це, як найважливішу науку страйку.

Ватдажки угодовських профспілок намагаються змалювати поступки магістрату, як свою "перемогу". Соціал-фашистський "Робітник" так само, як і фашистська "Валька" односторонньо публікують тріумфальні маніфести.

Не зважаючи на перемогу робітничий, страйк закінчився певною мірою неорганізованно, що пояснюється а р е ш т о м страйкового комітету, поступками магістрату, зробленими

формально не комітетові, а угодовським профспілкам, а також співробітництвом поліції та угодовців, особливо ППС.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ВАРШАВІ.

В зв'язку з проголошеними протестаційними вимогами (ППС) проти знижувань заробітної плати дійшло у Варшаві до комуністичних виступів. Перебіг соціалістичних виступів і Бунту виказав незвичайне зменшення їх впливів в столиці. За те велику активність проявляли комуністи. Їх групи збиралися щораз в інших пунктах міста, виявляючи велику рухливість. Поліція стрічала з їх боку збройний опір, а саме: кидання на поліцію негодолі каміння, а навіть револьверові стріли. При вулиці Волинській юрба намагалася розбуртати поліціянта. На Лешні впадо кілька стрілів. Одна жінка ранена. На вічу-бундівців дійшло до сутичок з комуністами. Впадо кілька стрілів, дві особи ранені. Учасники комуністичних відділів, що вибивали в склясах шибир, арештовані. В часі сутичок ранено поліціянта і поліц-агента. Арештовано 74 осіб.

Таке подає "Слово Польське".

В НАВИЩІ СУДІ В ВАРШАВІ.

Дня 7-го червня політична поліція арештувала під замітом комуністичної діяльності кілька осіб, що працюють в варшавському Найвищому Суді, а саме: бібліотекарку суверену Шротівну і її брата, судового урядника та судового апікантку Гольдівну. Прокуратор окр. суду разом з поліцією до-

конав ревізію в будинку суду, в бюрках арештованих. Крім вище згаданих арештовано ще кілька осіб.

ДРІБНІ СКЛЕПИ БУДУТЬ ЗАМКНЕНІ?

Варшавські урядові круги вже не від сьогодні заявляють, що одною з причин економічної кризи і високих цін на предмети першої потреби є надмір дрібних, детальних склепів. Посередництво цих склепів є причиною подорожіння товарів. Це лихо має бути тепер усунене в той спосіб, що на ці склепи будуть наложени великі податки, які приневолять склепарів звинувити своєї підприємства.

ЗАВОРУШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ НА ГОР. ШЛЕСЬКУ.

Польські часописи повідомляють, що в діні 15 червня в цілому ряді місцевостей на Горішнім Шлеську відбулися бурхливі демонстрації безробітних. В Бельшовіцах товпа безробітних кричала перед громадським урядом "хліба і праці". Демонстрації відбулися в Павлові, Свентохловіцах і Козьбівській Гуті.

Кілька копалень і фабрик внесло прохання до влади о дозвіл на дальше звільнення робітників від праці. В Ратіборі товпа безробітних напала на поліціянта і важко його побив. Поліціянта у важкому стані відвезено до лічниці.

ВІСТІ З БОРИСЛАВА.

Прийшли вісті, що виступи безробітних в Бориславі повторилися в діні 15 червня і тривали цілий день. Безробітні напали на споживчі склепи і забирали харчі. З кількох пекарень забрали хліб, з деяких вудженню. Поліція інтервеніювала кілька разів і їй вдалося вкінці розігнати демонструючих безробітних. Товпу безробітних обливано водою з міських сиваков.